

Vlaamse Parlementsleden over wetenschap, samenleving en technologie

Bevraging 2008 in opdracht van

Instituut Samenleving & Technologie

Voorwoord

Het Instituut Samenleving en Technologie liet in 2005 voor het eerst een uitgebreid onderzoek voeren naar de houding van de Vlaamse volksvertegenwoordigers ten aanzien van wetenschap, technologie en innovatie. Het toenmalig onderzoek was expliciet opgevat als een soort van nulmeting *waarbij het de bedoeling was om op geregelde tijden te hernemen*.

In de periode november 2008-januari 2009 liet het IST daarom een nieuw onderzoek uitvoeren bij de leden van het Vlaamse parlement waarbij dezelfde vragen opnieuw werden voorgelegd, maar werden ook een aantal nieuwigheden voorgelegd.

De opgeleverde informatie moet het IST in staat stellen om in projecten, activiteiten en werking nog meer rekening te houden met de behoeften van het Vlaams parlement.

Over dit rapport en zijn auteurs

Dit rapport werd geschreven door Michiel Nuytemans en Jo Steyaert, projectleiders van dit project bij Indigov, gespecialiseerd in wetenschappelijk onderbouwd onderzoek & advies met maatschappelijke meerwaarde. Indigov stond voor dit project in voor de benadering en de bevraging van de Vlaamse parlementsleden, de verwerking van de antwoorden en deze rapportering.

Inhoudstabel

Voorwoord	3
Over dit rapport en zijn auteurs.....	4
Inhoudstabel.....	5
1. Inleiding.....	7
2. Onderzoeksresultaten.....	13
2.1 Profiel van de respons.....	13
3. Houding over en kennis van wetenschap.....	15
3.1 Interesse in wetenschap en technologie.....	15
3.2 Houdingen ten aanzien van wetenschap en technologie	18
3.3 Technologisch aspectenonderzoek	20
3.4 Het ontwikkelingsproces van nieuwe technologie.....	26
4. Innovatiebeleid.....	27
5. Het Instituut van Samenleving en Technologie.....	31
5.1 De kennis van het IST	31
5.2 Werking van het IST.....	34
5.2.1 De werking van het IST: aanbevelingen, activiteiten en communicatie	34
5.2.2 Werking van het IST op vraag van parlement.	39
5.3 De evaluatie van het IST van 2007	40
5.4 Verwachtingen ten aanzien van het IST	43
6. Voetnoten.....	49

1. Inleiding

Dit rapport geeft een verslag van het onderzoek bij politici in het Vlaams Parlement betreffende over wetenschap, samenleving en technologie. Dit onderzoek is een herhaling van een bevraging die eveneens werd gehouden in 2005. In het huidige onderzoek werden evenwel een aantal bijkomende vragen opgenomen alsook een actualisering van een aantal vragen doorgevoerd. In de analyses wordt er systematisch vergeleken met de resultaten van het vorige onderzoek. De bevraging vond plaats in december 2008 en januari 2009. De naamsverandering van ViWTA naar IST vond ongeveer gelijktijdig plaats. De nieuwe website werd pas na de bevraging gelanceerd.

Alle Vlaamse volksvertegenwoordigers werden verschillende keren gecontacteerd. 83 van de 124 (67%) Vlaamse volksvertegenwoordigers namen deel aan het onderzoek. Participatie aan het onderzoek bij jongere parlementsleden was hoger dan bij oudere leden. Ook de verdeling van de participatie tussen de verschillende fracties was niet helemaal goed verdeeld in verhouding met het aantal zetels in het parlement. Met weegfactoren is de bias naar fractie en leeftijd gecorrigeerd. De resultaten in dit rapport zijn representatief voor alle Vlaamse parlementsleden.

De **interesse** van de politici **in wetenschap en technologie is erg groot**. Slecht 8% toont (helemaal) geen interesse. Meer dan de helft van de parlementsleden voelt zich ook betrokken bij de discussie over wetenschap en technologie.

De **houding** ten aanzien van de **wetenschap** is ook erg **positief**. Slechts 8% stelt dat de verworvenheden van de wetenschap zijn overschat. Toch zijn ze niet onkritisch. 15% van de parlementsleden vindt dat wetenschap ons leven te vlug verandert. Tegenover 2005 is de houding slechts licht minder sceptisch geworden. Hoewel de wetenschap enerzijds dus sterk vertrouwd wordt, is er anderzijds, wat betreft de houding tegenover technologie, meer verdeeldheid. De groepen parlementsleden die positief staan tegenover technologie, negatief of die twijfelen zijn bijna even groot.

De interesse in en de houding tegenover wetenschap en technologie is tegenover 2005 bijna niet veranderd. Het kernbegrip voor het IST "**technologisch aspectenonderzoek**" is **nu veel beter bekend** bij de parlementsleden. 30% van hen kent het begrip, wat een significante stijging is ten opzichte van 2005. Het zijn vooral de nieuwe parlementsleden (van 2004 en later) die het slechts op de hoogte zijn.

Hoewel de houding ten opzichte van wetenschap en technologie niet fundamenteel veranderd is, blijkt hun **kennis** over specifieke domeinen wel **sterk vooruit gegaan**. In alle domeinen voelen meer parlementsleden zich (heel) goed geïnformeerd. In de domeinen milieutechnologie, energietechnologie en ICT voelen nu meer dan de helft van de parlementsleden zich goed geïnformeerd. Over het nieuw toegevoegde domein 'Humane wetenschappen' voelen 60% zich goed

geïnformeerd. De vooruitgang is in verschillende categorieën opvallend groot (>10%). Een interessant voorbeeld hierbij is de nanotechnologie. Hier is het aantal parlementsleden dat (heel) goed geïnformeerd is gestegen met 12% tot 17%. Dit is een thema waar er verschillende initiatieven van het IST zijn geweest.

Ondanks de meer kritische houding tegenover technologie, zien parlementsleden in het **ontwikkelingsproces van nieuwe technologieën** toch **vooral een rol** weggelegd **voor wetenschappers en (grote) bedrijven**. De eerste fase, het denkproces, moet voor de parlementsleden vooral door wetenschappers en in mindere mate door grote bedrijven worden uitgevoerd. Toch vindt meer dan één op drie parlementsleden dat ze ook zelf hierin betrokken moeten worden. In het ontwerp, de ontwikkeling en de productie moeten voor parlementsleden vooral bedrijven betrokken worden. Bij het ontwerp & ontwikkeling spelen ook de wetenschappers nog een rol, bij de productie draait het helemaal rond bedrijven en werkgevers. Het is slechts in de vierde en laatste fase, de maatschappelijke implementatie dat de parlementsleden zelf betrokken willen worden en betrokkenheid van de burger en de regering nuttig achten. Tegenover 2005 vinden meer parlementsleden dat bedrijven in alle fasen meer betrokken moeten worden, het nut van de eigen betrokkenheid wordt tegenover 2005 door minder parlementsleden belangrijk geacht.

Wat betreft het **innovatiebeleid** zien we gelijkaardige trends. De parlementsleden vinden dat vooral wetenschappers en bedrijven input moeten leveren voor een goed onderbouwde visie- en strategieontwikkeling in het innovatiebeleid. 36% ziet de parlementsleden zelf input leveren. Dit is meer dan in 2005. Ook hier is de input van bedrijven belangrijker geworden ten opzichte van de input van wetenschappers.

Het **IST is (heel) goed gekend** bij 60% van de parlementsleden. Dit is een lichte stijging tegenover 2005. Er is nog wel nood aan algemene informatie bij een deel van de parlementsleden over het IST. 43% zegt niet voldoende op de hoogte te zijn van de structuur van het IST en 31% is onvoldoende op de hoogte van de opdracht van het IST. Ook de raad van bestuur van het IST is slechts in beperkte mate bekend bij de parlementsleden. De directeur van het IST kan door de helft van de parlementsleden genoemd worden en is dus wel behoorlijk bekend.

Als we **het werk van het IST** in detail bekijken, dan blijkt dat dit **goed gekend is bij parlementsleden**. Ongeveer 40% van de parlementsleden kan één van de aanbevelingen van het IST noemen. Wat betreft de communicatiemiddelen, bereiken de dossiers en de rapporten het meeste parlementsleden. Gevraagd naar 3 initiatieven of activiteiten van het IST, kan 61% er minstens één noemen. De meest genoemde zijn het nanotechnologiefestival, de burgerconventie over auto en gezondheid en het werk rond jongeren en gaming. Het meeste contact gebeurt via persoonlijk contact en e-mail of de website.

Een deel van de activiteiten van het IST gebeurt op vraag van de parlementsleden zelf. Hiervoor kunnen ze op basis van reglementbepalingen (artikel 87bis) het IST een opdracht geven. **71% kent deze reglementbepaling** ondertussen. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzicht van 2005. Er is sinds kort ook een uitbreiding van de reglementbepaling waardoor het mogelijk wordt voor de commissies om het IST rechtstreeks met een opdracht te belasten. Deze uitbreiding is minder bekend bij de volksvertegenwoordigers. Bijna de helft kent deze uitbreiding nog niet. Nog belangrijker is natuurlijk de intentie om gebruik te maken van deze reglementbepaling. 62% stelt dat zijn of haar fractie hier gebruik zal van maken en 35% zegt (ook) er zelf gebruik van te gaan maken.

In 2007 is het IST geëvalueerd en nadien zijn er een aantal stappen ondernomen om de organisatie te verbeteren. Weinig parlementsleden kunnen nog één van de conclusies van de evaluatie noemen. Het element dat door het meeste parlementsleden (12%) onthouden is, is het versterken van de band met het Vlaams Parlement. Eén op vier heeft nadien veranderingen gezien in de werking van het IST en meer dan één op de drie heeft veranderingen gezien in de communicatie. Ook de **naamsverandering** wordt **positief onthaald**. Slechts één op vijf vindt het (helemaal) geen verbetering.

Ten slotte zijn de **verwachtingen van de parlementsleden** over het IST bekeken. De belangrijkste taken zijn voor de parlementsleden duidelijk het **ondersteunen van het Vlaams parlement** door middel van rapporten en onderzoek en het **stimuleren van het debat** over wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. De meerwaarde ligt vooral in een ondersteunende rol en minder in een actieve rol van agendasetting en zelf deelnemen aan de debatten. Voor deze meerwaarde zijn volgens de parlementsleden de gedachtewisselingen en de middagdebatten het best geschikt. Het ideale niveau voor de ondersteuning van de parlementsleden is het niveau van de commissies.

2. Onderzoekresultaten

Het Vlaams Parlement telt 124 parlementsleden. Het onderzoek werd eerst aangekondigd aan de parlementsleden via een brief die verstuurd werd vanuit het IST. Om zoveel mogelijk parlementsleden te bereiken werd er verder gekozen voor een tweedelige aanpak.

Langs de ene kant werden er via telefoon contact gezocht om afspraken te maken, langs de andere kant waren er ook verschillende weken onderzoekers aanwezig in het Vlaams Parlement bij de plenaire zittingen en voor en na commissievergaderingen.

Deze combinatie van technieken leidde tot een respons van 83 respondenten (ofwel 67%) die goed genoemd kan worden. Zeker gelet op de specifieke doelgroep en gelet op het feit dat een aantal parlementsleden weigerden aangezien het een bevraging was die in 2005 reeds werd afgenomen. In wat volgt zullen we de respons van naderbij bekijken.

De bevraging vond plaats in december 2008 en januari 2009. De naamsverandering van ViWTA naar IST vond ongeveer gelijktijdig plaats. De nieuwe website werd pas na de bevraging gelanceerd.

2.1 Profiel van de respons

Wanneer we de respons bekijken aan de hand van de leeftijd, geslacht en de partijen van de respondenten, komen er enkele verschillen naar boven tussen de parlementsleden en die niet deelnamen.

De deelnemers aan het onderzoek blijken gemiddeld jonger (48 jaar) dan zij die niet deelnamen (51 jaar). Dit ligt in de lijn van het onderzoek in 2005. Verder hebben er in verhouding lichtjes minder vrouwen dan mannen meegedaan. Bij de verdeling naar partijen, valt het op de parlementsleden van Sp.a opvallend veel deelnamen aan het onderzoek, terwijl de respons bij het Vlaams Belang opvallend lager is.

Om te vermijden dat deze opvallende non-respons gegevens de resultaten beïnvloeden, werden de data gewogen naar partij en leeftijd. Met weegfactoren is de bias naar fractie en leeftijd gecorrigeerd. De resultaten in dit rapport zijn dus representatief voor alle Vlaamse parlementsleden.

TABEL 1: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ACHTERGRONDKENMERKEN VAN DE BEVRAAGDE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS (TUSSEN HAAKJES DE REËLE VERDELING IN HET VLAAMS PARLEMENT)

Leeftijd	Geslacht		De partij		
	Respons	Respons		Respons	
25 tot 35 jaar	10 (8)	Mannen	64 (68)	CD&V	23 (23)
36 tot 45 jaar	34 (28)	Vrouwen	36 (32)	Groen!	7 (5)
46 tot 55 jaar	25 (29)	TOTAAL	100 (100)	N-VA	8 (6)
55+ jaar	33 (35)			Onafhankelijk	2 (2)
TOTAAL	100 (100)			Open VLD	18 (20)
				SP.a	25 (20)
				UF	0 (1)
				Vlaams Belang	16 (23)
				TOTAAL	100 (100)

TABEL 2: FREQUENTIEVERDELING VAN DE BEVRAAGDE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS NAAR ANCIËNNITEIT

Anciënniteit	
In parlement tussen 2008 en 2004	18
In parlement sinds 2004	27
In parlement tussen 2003 en 1999	20
In het parlement voor 1999	17
Totaal	83

3. Houding over en kennis van wetenschap

In het eerste deel van de rapportering worden de thema's van wetenschap en technologie bekeken. Zowel de kennis over deze thema's als ook de houding tot specifieke aspecten ervan worden uitgebreid besproken.

3.1 Interesse in wetenschap en technologie

TABEL 3: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE UITSPRAKEN VAN DE SCHAAL 'INTERESSE IN WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE' (TUSSEN HAAKJES DE VERDELING VAN DE EERSTE BEVRAGING IN 2005)

	(Helemaal) niet akkoord	Tussen beide	(Helemaal) akkoord	Tot.	
	%	%	%	%	n
Ik ben erg geïnteresseerd in wetenschap en technologie	8,6% (7,9%)	37,3% (33,7%)	54,1% (58,4%)	100,0%	83
Ik lees vaak tijdschriften met wetenschappelijke en technologische onderwerpen	39,1% (45,6%)	42,7% (31,7%)	18,1% (22,7%)	100,0%	83
Ik kijk vaak naar TV-programma's over wetenschap en technologie	26,9% (28,7%)	32,2% (37,6%)	40,9% (33,7%)	100,0%	83
Ik lees de artikelen in de krant die gaan over wetenschap en technologie	14,8% (11,8%)	35,0% (40,6%)	50,2% (47,6%)	100,0%	83

De interesse van de volksvertegenwoordigers voor wetenschap en technologie blijkt iets gedaald tegenover 2005. Er blijft een grote groep parlementsleden erg geïnteresseerd. Slechts 8,6% zegt (helemaal) niet geïnteresseerd te zijn.

Als we naar het gebruik van de verschillende media kijken die de parlementsleden gebruiken om zich te informeren, blijkt de rangorde daar hetzelfde gebleven. De kranten blijven het belangrijkste medium (50%) om zich te informeren over wetenschap, op de tweede plaats komt de televisieprogramma's (41%) en op de derde plaats de gespecialiseerde tijdschriften (18%). Opvallend is dat de wetenschappelijke tijdschriften nog minder populair zijn geworden en dat de televisie als informatie kanaal sterk terrein wint. Dit ligt meer in de lijn met de rest van de bevolking, waar in 2005 televisie op de eerste plaats kwam (37%), kranten op de tweede plaats (29%) en de tijdschriften op een verre derde plaats (16%).

De verschillende uitspraken hangen onderling sterk samen. We kunnen met de vier stellingen dus één schaal vormen, die de interesse uitdrukt van de parlementsleden in wetenschap en technologieⁱ.

In de verdere rapportering zullen we gebruik maken van die schaal 'interesse in wetenschap'. Deze schaal loopt van 0 tot 100ⁱⁱ, waarbij 0 gelijk staat aan totale desinteresse in het thema en een score 100 aan maximale interesse.

In de vorige bevraging kwam er reeds uit dat de interesse in wetenschap van de politici (55,6%) een stuk hoger lag dan die bij de bevolking (44,3%). Het percentage blijft zo goed als constant. Het gemiddelde van de parlementsleden is op dit ogenblik 53,8%.

Er werd in deze enquête ook een nieuwe vraag toegevoegd om te peilen naar de mate waarin de Vlaamse volksvertegenwoordigers zich betrokken voelen bij de discussie over wetenschap en technologie.

TABEL 4: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE NIEUWE UITSPRAAK IVM BETROKKENHEID

	(Helemaal) niet akkoord	Tussen beide	(Helemaal) akkoord	Tot.	n
	%	%	%	%	
Ik voel me betrokken bij de discussie over wetenschap en technologie	23,3%	23,7%	53,0%	100,0%	83

Uit de cijfers blijkt dat iets meer dan de helft van de parlementsleden zich inderdaad betrokken voelen met de discussie over wetenschap en technologie. Eén op vier stelt zich (helemaal) niet betrokken te voelen.

3.2 Houdingen ten aanzien van wetenschap en technologie

Naast de interesse, gingen we ook de houding ten aanzien van wetenschap en technologie bij de Vlaamse volksvertegenwoordigers na.

TABEL 5: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE UITSPRAKEN VAN DE SCHAAL 'HOUDING TEN AANZIEN VAN WETENSCHAP' (TUSSEN HAAKJES DE VERDELING VAN DE EERSTE BEVRAGING IN 2005)

	(Helemaal)			Tot.	n
	niet akkoord	Tussen beide	(Helemaal) akkoord		
	%	%	%	%	
De verworvenheden van de wetenschap zijn overschat	73,6% (78,2%)	18,1% (12,9%)	8,3% (8,9%)	100,0%	83
Wetenschap verandert ons leven te vlug	52,5% (62,1%)	32,4% (21%)	15,0% (17%)	100,0%	83
Hoe meer ik weet over wetenschap, hoe meer ik me zorgen maak	80,7% (70,2%)	12,4% (12,9%)	6,9% (16,9%)	100,0%	83
Ik zie het nut niet van al de wetenschap die vandaag bedreven wordt	95,2% (95%)	2,6% (3%)	2,2% (2%)	100,0%	83

De houding ten aanzien van de wetenschap is ook erg positief. Slechts 8% stelt dat de verworvenheden van de wetenschap zijn overschat. Toch zijn ze niet onkritisch. 15% van de parlementsleden vindt dat wetenschap ons leven te vlug verandert. Deze houding ten opzichte van wetenschap is grotendeels hetzelfde gebleven in vergelijking met 2005. De veranderingen die we zien zijn eerder in de lichte positieve zin. Minder parlementsleden maken zich meer zorgen naarmate ze meer weten over wetenschap.

TABEL 6: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE UITSPRAAK VAN DE SCHAAL 'HOUDING TEN AANZIEN VAN TECHNOLOGIE' (TUSSEN HAAKJES DE VERDELING VAN DE EERSTE BEVRAGING IN 2005)

	(Helemaal)			Tot.	n
	niet akkoord	Tussen beide	(Helemaal) akkoord		
	%	%	%	%	
Technologie-ontwikkelaars werken te vaak in een ivoren toren	36,5% (38,6%)	34,2% (30,7%)	29,3% (30,7%)	100,0%	83
Technologie ontwikkelt zich op grond van commerciële redenen	21,6% (17,8%)	36,9% (49,5%)	41,5% (32,7%)	100,0%	83
Ontwikkelaars van nieuwe technologieën staan te weinig stil bij de maatschappelijke implicaties	20,5% (23,8%)	44,9% (40,6%)	34,6% (35,7%)	100,0%	83
Beleidsmakers staan machteloos tegenover technologische ontwikkelingen	49,3% (45,6%)	22,4% (21,8%)	28,2% (32,7%)	100,0%	83
Nieuwe technologieën maken het leven aangenamer	,8% (4%)	34,9% (24,8%)	64,3% (71,3%)	100,0%	83

De houding van de parlementsleden ten opzichte van technologie is zeker positief te noemen, al zijn de meningen wel sceptischer ten opzichte van technologie dan ten opzichte van wetenschap.

Ongeveer 1 op drie vindt dat technologieontwikkelaars te veel in een ivoren toren werken en te weinig stilstaan bij de maatschappelijke implicaties. Ongeveer evenveel vindt dat beleidsmakers machteloos staan en dat technologie zich ontwikkelt op basis van commerciële redenen.

Hoewel de wetenschap dus sterk vertrouwd wordt, is er tegenover technologie dus duidelijk meer verdeeldheid. Ongeveer evenveel parlementsleden staan positief tegenover technologie als het aantal dat er negatief tegenover staat en het aantal dat twijfelt.

Ook in deze houding van de politici zijn er slechts kleinere verschuivingen zichtbaar in vergelijking met 2005. Minder politici zijn vinden dat de nieuwe technologieën het leven niet aangenamer maken, maar er zijn er ook minder

3.3 Technologisch aspectenonderzoek

Technologisch aspectenonderzoek is een kernbegrip dat samenvat wat het IST probeert te doen. Op de nieuwe IST-website staat dit duidelijk uitgelegd: “Wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen roepen soms meer vragen op dan ze beantwoorden. Het instituut Samenleving en Technologie tracht deze vragen te verduidelijken en de ontwikkelingen te duiden, in het belang van de samenleving en de beleidsmaker... dat is wat we noemen ‘technology assessment’.”

TABEL7:PROCENTUELE VERDELING VAN DE KENNIS VAN DE TERM “TECHNOLOGY ASSESSMENT”

In welke mate bent u vertrouwd met de term “Technologisch Aspectenonderzoek” of “Technology Assessment”?			
(Heel) slecht	Al van gehoord	(Heel) goed	Total
%	%	%	n
30,5%	38,9%	30,6%	83
(37%)	(42%)	(21%)	

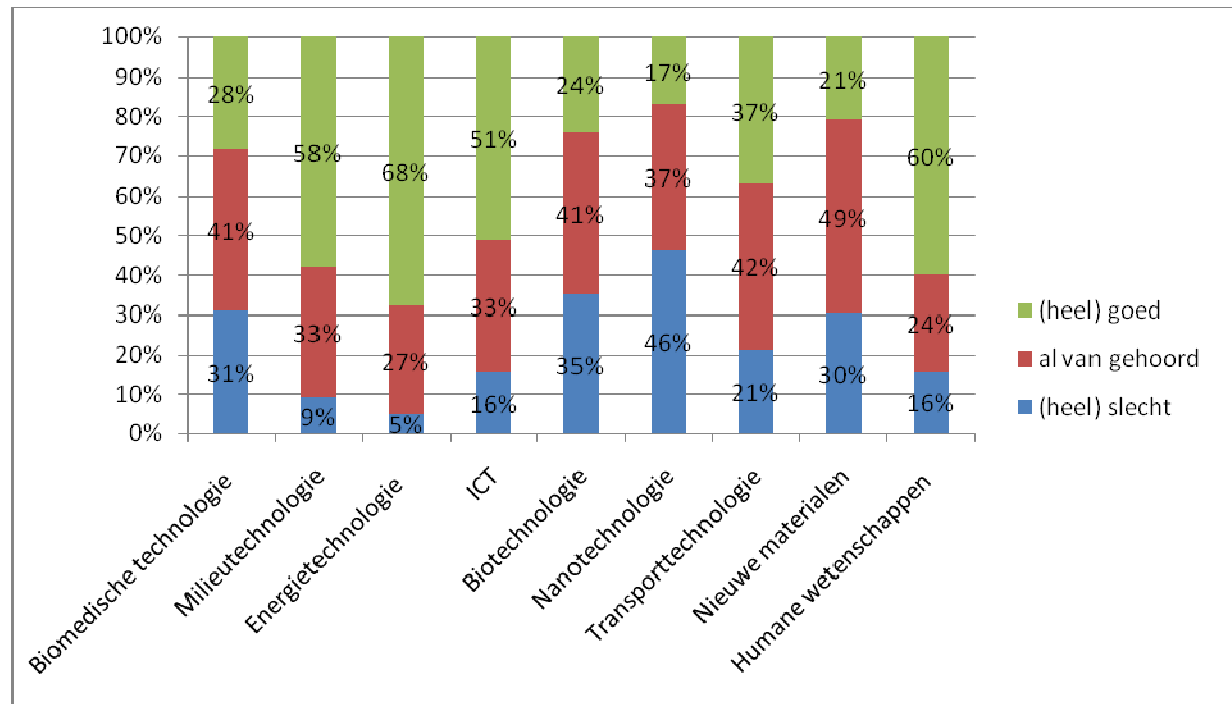
Uit het onderzoek van 2005 bleek dat slechts 21% goed of heel goed bekend was met het begrip. Drie jaar later blijkt hier een positieve trend zichtbaar. Meer dan 30% van de volksvertegenwoordigers zeggen ondertussen goed of heel goed bekend te zijn met de term. Mannelijke parlementsleden zijn significant beter op de hoogte van het begrip dan vrouwen. Ook blijkt het dat hoe langer men al in het Vlaams parlement zetelt, hoe beter men op de hoogte is van het begrip. De minste kennis is er bij de parlementsleden die sinds 2004 of later zetelen.

TABEL 8: PROCENTUELE VERDELING VAN DE KENNIS VAN DE TERM "TECHNOLOGY ASSESMENT" NAAR ANCIËNNITEIT

Anciënniteit	In welke mate bent u vertrouwd met de term "Technologisch Aspectenonderzoek" of "Technology Assessment"?			Tot. %	N
	(Heel) slecht	Al van gehoord	(Heel) goed		
In parlement tussen 2008 en 2004	Rij % 48,2%	Rij % 25,4%	Rij % 26,4%	100%	18
In parlement sinds 2004	33,6%	43,2%	23,2%	100%	27
In parlement tussen 2003 en 1999	26,4%	37,3%	36,3%	100%	20
In het parlement voor 1999	11,5%	48,4%	40,1%	100%	17

We legden de respondenten vervolgens een aantal specifieke wetenschapsdomeinen voor met de vraag of ze zich hierover al dan niet goed geïnformeerd achten. Naast de acht domeinen die ook in 2008 werden bevraagd, werd er ook de humane wetenschappen aan toegevoegd.

FIGUUR 1: PROCENTUELE VERDELING VAN DE KENNIS OVER VERSCHILLENDE WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNOLOGISCHE DOMEINEN

Ook hier zet de positieve trend zich opvallend sterk verder. Het aantal parlementsleden dat zich geïnformeerd voelt stijgt voor alle wetenschaps- en technologiedomeinen. Hoewel er in 2005 nog geen enkel terrein was waar de meerderheid van de parlementsleden zich goed geïnformeerd achtte, zijn er nu drie terreinen waar dat wel het geval is. De vooruitgang is in verschillende categorieën opvallend groot (>10%).

TABEL9:OVERZICHT VAN DE WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNOLOGISCHE DOMEINEN MET DE STERKSTE STIJGING TUSSEN 2005 EN 2008

	Stijging
Energietechnologie	+ 25%
Milieutechnologie	+ 19%
Nanotechnologie	+ 12%
Medische technologie	+ 11%
Nieuwe materialen	+ 10%

Wanneer we naar de vijf grote stijgingen kijken, valt op dat de grootste stijgingen te vinden zijn bij energie- en milieutechnologie. Over deze domeinen is natuurlijk bijzonder veel te doen geweest de voorbij jaren. Het IST heeft rond dit thema verschillende initiatieven genomen in die drie jaar zoals 'De rol van fossiele brandstoffen bij energie voorzieningzekerheid' en 'Centrale en decentrale energieopwekking'.

Het derde thema dat een sterke vooruitgang heeft geboekt is nanotechnologie. Hier was bij de vorige meting slechts een kleine minderheid over geïnformeerd en is de stijging dus nog opvallender. In 2005 voelde slechts 5% zich (heel) goed geïnformeerd en 21% had er al ooit van gehoord. Nu stelt 17% (heel) goed geïnformeerd te zijn en 37% heeft er al van gehoord. Het lijkt dat deze stijging voor een groot stuk te verklaren is vanuit één van de initiatieven van het IST. Van 8 tot 10 november 2007 organiseerde het IST immers het nanotechnologiefestival.

Hoewel de parlementsleden nog steeds een gelijkaardige interesse en houding hebben ten opzichte van wetenschap en technologie blijken ze dus toch een stuk beter geïnformeerd te zijn dan 3 jaar geleden. De Vlaamse parlementsleden gaan amper meer op zoek naar informatie in kranten en op televisie, de informatie moet dus van andere bronnen komen. Het is duidelijk dat het IST hier een rol heeft gespeeld.

3.4 Het ontwikkelingsproces van nieuwe technologie

We bevroegen de volksvertegenwoordigers ook naar de rol die verschillende actoren kunnen spelen in het ontwikkelingsproces van nieuwe technologie. De respondenten werd gevraagd welke actoren in vier fases van het ontwikkelingsproces van nieuwe technologieën betrokken moeten worden.

TABEL10: PRESENTATIE VAN DE ACTOREN DIE VOLGENS DE MEERDERHEID VAN DE PARLEMENTSLEDEN MOETEN WORDEN BETROKKEN BIJ HET ONTWIKKELINGSPROCES VAN NIEUWE TECHNOLOGIEËN

Fase 1:			
Denkproces	Wetenschappers (94,4%)	Grote multinationale bedrijven (46%)	Het parlement (34,5%)
Fase 2:			
Ontwerp & ontwikkeling	Grote multinationale bedrijven (79,4%)	Wetenschappers (71,6%)	Kleine en middelgrote ondernemingen (67,2%)
Fase 3:			
Productie	Grote multinationale bedrijven (83,8%)	Kleine en middelgrote ondernemingen (78,7%)	Werkgevers (60,8%)
Fase 4:			
Maatschappelijke implementatie	Het parlement (79,7%)	De regering (67,8%)	Consumenten (62,5%)

Voor de eerste fase is er een duidelijk voorkeur van de parlementsleden voor het betrekken van wetenschappers. Op de tweede plaats voor deze fase staan de grote multinationale bedrijven. Er is dus ook een redelijk grote steun om ook de grote bedrijven mee te betrekken bij het bedenken van nieuwe technologie.

Na de maatschappelijke implementatie is het denkproces ook de fase waarin de meeste parlementsleden het nuttig vinden om zelf betrokken te worden. Hoewel dit cijfer lager is dan in 2005 (44%). Slechts een kleine minderheid vindt dat het Vlaamse parlement betrokken moeten worden in ontwerp en ontwikkeling (20%) en productie (14%).

Bij het ontwerp en de ontwikkeling van nieuwe technologieën werd in 2005 nog de voorkeur gegeven aan het betrekken van wetenschappers (85%). Vandaag is dat verschoven naar een belangrijke(re) rol voor bedrijven, vooral de grote multinationale bedrijven.

In de derde fase 'de productie' wordt er nog steeds verwacht dat vooral bedrijven, werkgevers en werknemers betrokken worden. In de vierde fase ziet het Vlaams parlement nog steeds vooral voor zichzelf een grote rol weggelegd. Op de tweede plaats komt dan de regering en vervolgens de consumenten en de werknemers. In 2005 moesten consumenten en burgers nog betrokken worden voor 78% van de parlementsleden, nu is dat nog maar voor 62,5%.

4. Innovatiebeleid

Hier behandelen we de houding van de parlementsleden tegenover innovatie. Er werd aan de Vlaamse volksvertegenwoordigers gevraagd drie kernbegrippen op te tekenen die men met de term innovatiebeleid kan associëren. Er kwam, net zoals drie jaar geleden, een grote variëteit aan antwoorden uit de bus. De term die het vaakst genoemd worden is (logischerwijs): vernieuwing(/verbetering). Ook toekomst, vooruitgang, creativiteit en onderwijs en onderzoek vaak genoemd. Verder gaat er heel wat aandacht naar industrie en bedrijven, maar ook naar duurzaamheid en ecologie.

De Vlaamse parlementsleden werden daarnaast gevraagd om te bepalen welke actoren geschikt zijn een goede input te leveren voor een goed onderbouwde visie- en strategieontwikkeling in het innovatiebeleid.

TABEL11: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE VRAAG WELKE ACTOREN EEN GOEDE INPUT LEVEREN VOOR EEN GOED ONDERBOUWDE VISIE EN STRATEGIEONTWIKKELING IN HET INNOVATIEBELEID

	% van mensen (2008)	% van mensen (2005)	Aantal (2008)
Wetenschappers	85,0%	94,1%	71
Grote multinationale bedrijven	47,6%	40,6%	39
Kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's)	36,2%	23,8%	30
Het parlement	36,2%	26,7%	30
De regering	25,2%	25,7%	21
Werkgevers	20,1%	27,7%	17
Consumenten	17,1%	13,9%	14
De burger	16,6%	15,8%	14
NGO's	15,9%	22,8%	13
Werknemers	3,2%	7,9%	3

Uit de lijst van actoren blijkt dat de volksvertegenwoordigers de verantwoordelijkheid voor een goede visie- en strategieontwikkeling in het innovatiebeleid doorschuiven naar de wetenschappers en de multinationale bedrijven. Het valt hier wel op dat ook hier de input van bedrijven duidelijk belangrijker wordt dan 3 jaar geleden en de input van de wetenschappers stilletjes aan in belang dalen. Als er vervolgens gevraagd wordt naar de meest geschikte actor wordt er nog wel het vaakst naar de wetenschappers verwezen (64%), maar ook hier komen de bedrijven als tweede opzetten (16%). Het zijn vooral de jongere en minder lang zetelende parlementsleden die een kleinere rol voor de wetenschappers zien weggelegd en een grotere voor KMO's.

De minst geschikt om input voor het innovatiebeleid te geven zijn volgens de volksvertegenwoordigers: de burgers, NGO's en consumenten. Ook nog interessant is dat meer Vlaamse parlementsleden vinden ook dat zij zelf een goede input kunnen leveren voor een visie en strategieontwikkeling in het innovatiebeleid.

Op de vraag naar de rol die het Vlaams parlement kan spelen in het innovatiebeleid, wordt er door meer dan driekwart van de parlementsleden gekozen voor een algemene rol in het debat.

TABEL12: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE VRAAG WELKE ROL HET VLAAMS PARLEMENT KAN SPELEN IN DE VISIE OVER HET INNOVATIEBELEID

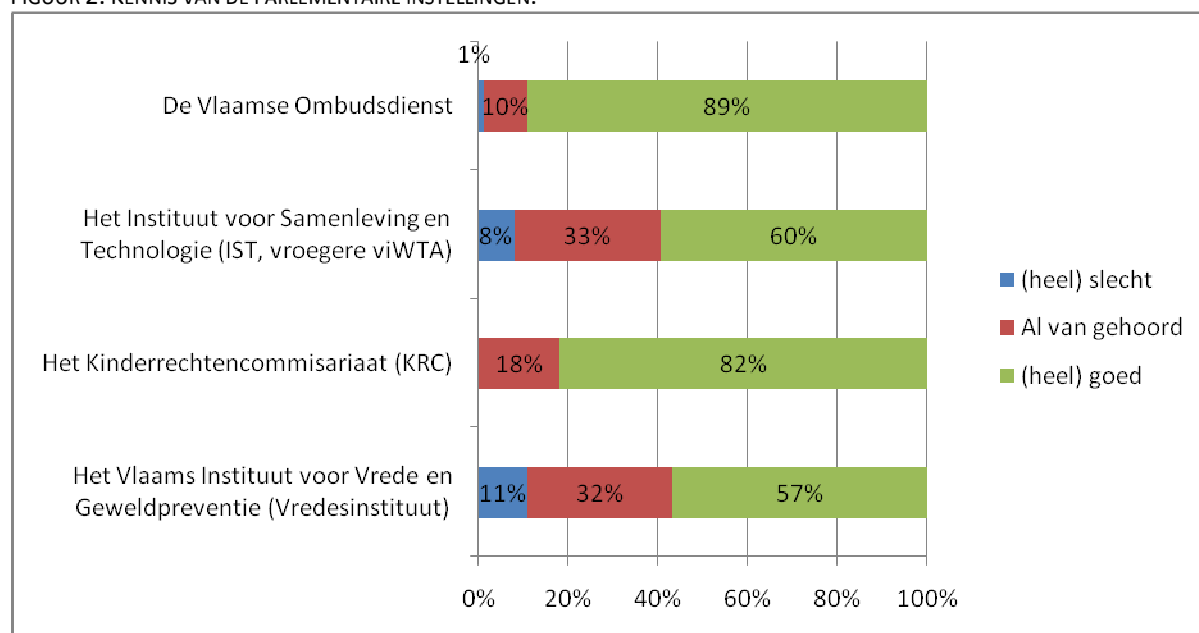
	n	%
Een algemene rol in het innovatiedebat	65	78,2
Een beperkte rol op een beperkt aantal gebieden	18	21,8
Totaal	83	100

5. Het Instituut van Samenleving en Technologie

5.1 De kennis van het IST

In dit laatste onderdeel kijken we naar de kennis en houding van de parlementsleden over het Instituut van Samenleving en Technologie (IST). In de eerste plaats peilden we naar de bekendheid van verschillende parlementaire instellingen.

FIGUUR 2: KENNIS VAN DE PARLEMENTAIRE INSTELLINGEN.

Het Kinderrechtencommissariaat en de Vlaamse ombudsdienst zijn met voorsprong de bekendste parlementaire instellingen. Ze zijn in de laatste drie jaar nog bekender geworden. Respectievelijk 82% en 89% van de parlementsleden kent die instellingen (heel) goed. Ook de bekendheid van het IST zelf is lichtjes toegenomen tot 60% van de respondenten. 33% heeft er al ooit van gehoord maar kent de instelling dus niet echt goed.

Het Vlaams Vredesinstituut is de enige instelling die een hogere stijging doormaakt. Ze heeft een inhaalbeweging ingezet en is ondertussen bijna even bekend als het IST. Bij de vorige bevraging bestond het instituut dan ook nog maar net.

TABEL13: FREQUENTIEVERDELING VAN DE ANTWOORDEN OP DE VRAAG WELKE ACTOREN EEN GOEDE INPUT LEVEREN VOOR EEN GOED ONDERBOUWDE VISIE EN STRATEGIEONTWIKKELING IN HET INNOVATIEBELEID

	(Helemaal)		(Helemaal)	Tot.	n
	niet akkoord	Tussen beide			
	%	%	%	%	
Ik ben voldoende op de hoogte van de structuur van het IST.	43,0%	29,0%	27,9%	100,0%	82
Ik ben voldoende op de hoogte van de opdracht van het IST.	31,3%	20,9%	47,8%	100,0%	82

Ook uit de vragen naar de structuur en opdracht blijkt dat er bij een deel van de parlementsleden nog een nood is aan meer informatie over deze aspecten van het IST. Bijna één derde stelt te weinig op de hoogte te zijn van de opdracht. Iets meer dan 40% stelt niet voldoende op de hoogte te zijn van de structuur.

Vervolgens hebben we alle respondenten ook gevraagd wie ze spontaan kunnen noemen van de Raad van Bestuur en van de medewerkers van het IST. De jongste en laatst bijgekomen parlementsleden scoren op deze vragen systematisch het laagst. Maar ook in het algemeen zijn deze scores erg laag.

TABEL14: GEMIDDELDE SCORE OP DE KENNIS VAN PERSONEN IN DE STRUCTUREN

	Gemiddelde score	Aantal antwoorden
Volksvertegenwoordigers (in raad van bestuur)	1,7/8	83
Maatschappelijke adviesraden (in raad van bestuur)	0,4/8	83
Directeur en medewerkers IST	0,7/5	83

De respondenten kunnen gemiddeld 1,7 volksvertegenwoordigers (van de acht in totaal) noemen die in de raad van bestuur van het IST zetelen. Robert Voorhamme scoort hier duidelijk het hoogst. Bijna één op twee parlementsleden weet dat hij daarbij betrokken is. Verder weet meer dan 1 op 5 respondenten dat Marleen Van den Eynde, Jan Peumans en Monica Van Kerrebroeck in de raad zetelt.

Leden van de maatschappelijke adviesraden in de Raad van Bestuur noemen blijkt nog moeilijker. Gemiddeld kan men slechts 0,4 leden van de acht noemen. Het bekendste lid is zonder twijfel Jean Jacques Cassiman (14%), op een afstand gevolgd door Nicolas van Larebeke-Arschodt en Irèna Veretennicoff (6%).

Bij de directeur en medewerkers ligt dat gemiddelde iets hoger. De volksvertegenwoordigers kennen gemiddeld 0,7 van de vijf medewerkers. Het is duidelijk dat deze score bijna volledig te danken is aan de bekendheid van de directeur Robby Berloznik die spontaan door de helft van de parlementsleden genoemd werd. De andere medewerkers zijn zeer beperkt bekend.

5.2 Werking van het IST

De werking van het IST heeft twee componenten. Bij een aantal initiatieven en activiteiten neemt de instelling zelf het initiatief. Hier hebben we in detail gevraagd naar de kennis over voorbije initiatieven en activiteiten. Daarnaast kan het Vlaams Parlement ook opdrachten geven aan het IST.

Al deze elementen leiden tot een zekere zichtbaarheid van het IST. Deze werd ook bevraagd bij de parlementsleden. Gemiddeld genomen geven de Vlaamse parlementsleden het IST een zichtbaarheidsscore van 4.4 op een schaal van 10. Verder in het rapport zullen we dit ook liëren aan de verwachtingen ten opzichte van het IST die niet liggen in een hoge zichtbaarheid maar in de ondersteuning van het parlement en zijn leden.

5.2.1 De werking van het IST: aanbevelingen, activiteiten en communicatie

Een belangrijke output die het IST levert zijn de aanbevelingen. Om te vermijden dat de respondenten kunnen voordoen dat ze de aanbevelingen kennen, werd deze vraag open gesteld. De respondenten moesten met andere woorden zelf de thema's van de aanbevelingen noemen. 43% kan zich één van de aanbevelingen herinneren. Dit is exact hetzelfde percentage als in 2005. De meest genoemde aanbevelingen zijn deze omtrent "Blootstelling aan niet ioniserende stralen in en omheen het woonhuis" en "Games in Vlaanderen".

TABEL14: KENNIS VAN IST AANBEVELINGEN

	Nee	Ja	Tot.	
	%	%	%	n
Blootstelling aan niet ioniserende stralen in en omheen het woonhuis	84,10%	15,90%	100,00%	83
Games in Vlaanderen	85,10%	14,90%	100,00%	83
Armoede en technologie	88,50%	11,50%	100,00%	83
Genetisch gemodificeerde gewassen	90,20%	9,80%	100,00%	83
Onderzoek in onderwijs	90,90%	9,10%	100,00%	83
Hersenvetenschappen	97,80%	2,20%	100,00%	83
Geen enkele	43,40%	56,60%	100,00%	83

Omdat de aanbevelingen telkens voorgesteld werden aan de betrokken parlementaire commissies, hebben we hun bekendheid ook specifiek bekeken in de betrokken commissies. De aanbevelingen over "Onderzoek in onderwijs" zijn bekender bij de leden van de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie, maar voor de overige thema's zijn er geen significante verschillen tussen de leden van de commissie en de andere parlementsleden.

Het IST hanteert verschillende communicatiemiddelen naar het parlement toe, die de parlementsleden persoonlijk kunnen gebruiken. Uit de antwoorden van de parlementsleden blijkt dat het middel waarmee de parlementsleden al het meest persoonlijk in aanraking mee kwamen met de dossiers (57%) en de rapporten (56%). Het minst zijn parlementsleden al persoonlijk in aanraking gekomen met de feiten in een notendop (9%) dat weinig bekend is bij de parlementsleden. Daarnaast hebben ook met de website (19%), het festival (20%) en de burgerconventie (18%) slechts een gedeelte van de parlementsleden reeds contact gehad. Deze laatste twee zijn ook weinig bekend aangezien meer dan de helft van de parlementsleden niet zeker weet of het IST dit doet.

TABEL15: KENNIS VAN IST COMMUNICATIEMIDDELEN

	Ik weet niet zeker of ze dat hebben of doen	Ik weet zeker dat ze dat hebben of doen	Ik kwam daar persoonlijk reeds mee in aanraking	Ik kwam daar al herhaaldelijk mee in aanraking	Tot.	n
	%	%	%	%	%	
Dossiers (kort en toegankelijk)	8,60%	34,00%	36,80%	20,50%	100,00%	83
Rapporten	7,40%	36,80%	35,40%	20,30%	100,00%	83
Hoorzitting	35,50%	31,20%	22,00%	11,30%	100,00%	83
Elektronische nieuwsbrief	42,60%	39,10%	10,70%	7,60%	100,00%	83
Middagdebatten	32,00%	36,50%	25,00%	6,50%	100,00%	83
Het festival	53,00%	27,40%	14,70%	4,90%	100,00%	83
De burgerconventie	53,70%	27,50%	13,90%	4,90%	100,00%	83
Gedachtewisseling	33,30%	39,20%	23,20%	4,30%	100,00%	83
De website	23,80%	57,30%	16,10%	2,80%	100,00%	83
Feiten in een notendop	65,00%	25,80%	6,80%	2,40%	100,00%	83

Om te weten welke activiteiten en initiatieven van het IST vooral zijn bijgebleven, vroegen we de parlementsleden om tot maximum 3 activiteiten of initiatieven te noemen van het IST. In onderstaande tabel geven we de top 10 weer. We plaatsten bij de projecten ook het jaartal wanneer het plaatsvond. 39% van de parlementsleden kon geen enkele activiteit of initiatief noemen. Bij de parlementsleden die wel een antwoord gaven, dacht 30% aan het nanotechnologiefestival. Opvallend is dat ook "Nanotechnologie in kaart" uit 2005 een aantal keer werd genoemd. Dit is opnieuw een sterke aanwijzing dat de sterke stijging in kennis over nanotechnologie samenhangt met de activiteiten van het IST. Verder staan al de projecten van 2007-2008 in de top 10 behalve "Vaccinatie: de discussie".

TABEL16: KENNIS VAN IST ACTIVITEITEN EN INITIATIEVEN

	Fre- quentie	% van alle parlementsled en	% van de parlements- leden met antwoord
Nanotechnologiefestival (2007/08)	15	18,7	30,4
Auto en gezondheid (2007/08)	6	6,8	11,0
Jongeren en gaming (2007/08)	6	6,7	10,9
Centrale en decentrale energieopwekking (2007/08)	4	4,5	7,4
ICT & Cultuurparticipatie: een synthese (2007/08)	4	4,5	7,3
Nanotechnologie in kaart (2005)	4	4,3	7,0
Waterstof: de discussie (2007/08)	3	3,8	6,2
E-democratie (2005)	3	3,0	4,9
Cyberpesten bij jongeren in Vlaanderen (2005)	2	1,8	3,0
Blootstelling aan niet-ioniserende stralen in huis (2005)	2	1,8	3,0

Ten slotte werd er ook bevraagd of de parlementsleden ook zelf al contact hebben gehad met het IST. 60% stelt in het verleden reeds met het IST gecommuniceerd te hebben. Hieruit blijkt dat dit heel erg vaak een persoonlijk contact is. Meer dan de helft heeft al een persoonlijk contact gehad met iemand van het IST en het gaat vaak over herhaaldelijk contact (meer dan 3 keer). Op de tweede plaats komt e-mail en de website als communicatiemiddel. Telefoon en brief worden duidelijk minder gebruikt in de communicatie met het IST.

TABEL17:CONTACTEN MET HET IST

	Nooit	1 keer	2 of 3 keer	Meer dan 3 keer	Tot.	
	%	%	%	%	%	n
E-mail of website	59,1%	4,4%	16,6%	19,9%	100,0%	83
Telefoon/ gsm	71,9%	2,7%	7,5%	18,0%	100,0%	83
Brief of drukwerk	74,3%	3,5%	8,6%	13,6%	100,0%	83
Persoonlijk contact	48,1%	6,3%	14,4%	31,2%	100,0%	83

5.2.2 Werking van het IST op vraag van parlement.

Om opdrachten aan het IST toe te kennen, moeten de parlementsleden eerst op de hoogte zijn van de decretale mogelijkheid hiertoe. In 2005 zei iets minder dan de helft van de parlementsleden hier van op de hoogte te zijn. Dit percentage is de laatste jaren erg gestegen. Op dit ogenblik kent meer dan 70% van de Vlaamse volksvertegenwoordigers de reglementbepaling.

TABEL18: KENNIS REGLEMENTBEPALINGEN OM OPDRACHT AAN IST TE GEVEN

	N	%
Ja	59	71,4
Neen	24	28,6
Totaal	83	100,0

Naar aanleiding van de evaluatie van het IST in 2007 (die later uitvoerig behandeld wordt) is er een uitbreiding van de reglementbepaling ingevoerd. Deze uitbreiding maakt het mogelijk voor de parlementaire commissies om het IST rechtstreeks met een opdracht te belasten. Deze uitbreiding is nog duidelijk minder bekend bij de parlementsleden. Bijna de helft van de respondenten kent de uitbreiding.

TABEL19: KENNIS REGLEMENTBEPALINGEN OM OPDRACHT AAN HET IST TE GEVEN VANUIT PARLEMENTAIRE COMMISSIES

	N	%
Ja	37	44,9
Neen	46	55,1
Totaal	83	100,0

Het is natuurlijk niet voldoende dat de parlementsleden de reglementbepaling en haar uitbreiding kennen, ze moeten deze ook gebruiken. Van de overige respondenten stelt 35% dat ze het persoonlijk zullen gebruiken en 62% zegt dat zijn of haar fractie het gaat gebruiken. De meeste politici die het zelf gaan gebruiken stellen ook dat hun fractie het gaat gebruiken. Slechts 4,4% van de Vlaamse volksvertegenwoordigers zegt deze reglementbepaling zeker niet te gaan gebruiken.

TABEL20: MATE WAARIN PARLEMENTSLEDEN ZELF OF HUN FRACTIE GEBRUIK ZULLEN MAKEN VAN DE MOGELIJKHEID OM OPDRACHTEN AAN HET IST TE GEVEN

	% van mensen	aantal	antwoorden
Ja, ik persoonlijk	35,3%	29	
Ja, mijn fractie	62,1%	52	
Neen	4,4%	4	
Misschien	22,0%	18	
Tot.	123,9%	83	103

5.3 De evaluatie van het IST van 2007

In 2007 is het IST geëvalueerd door een externe commissie met vertegenwoordigers van verschillende universiteiten. We zijn in het onderzoek ingegaan op de resultaten van de evaluatie en de vraag of er sindsdien iets veranderd is.

De eerste vraag die we de deelnemers voorlegden was of ze zich nog resultaten van de evaluatie voor de geest konden halen. Deze vorm van niet-geholpen kennisvragen zijn erg moeilijk. De parlementsleden moeten immers zich de conclusies uit een studie van meer dan een jaar geleden proberen te herinneren. Het mag dan ook niet verwonderen dat 87% stelt zich geen enkel resultaat te herinneren. Van de parlementsleden die zich wel iets herinnerde is het wel interessant om te bekijken welk van de vier grote conclusies zij zich het best herinneren. Dit zegt immers ook iets over het belang dat aan die conclusie wordt gehecht.

TABEL21: KENNIS VAN DE CONCLUSIES VAN DE EVALUATIE IN 2007

Conclusie van evaluatie 2007	% van respondenten
Het IST moet zijn band met het Vlaams Parlement versterken	11,9%
Het IST moet een duidelijkere identiteit en missie nastreven	7%
Het IST moet de principes van het corporate governance toepassen	2%
Het IST moet het internationale netwerk optimaal benutten	1,1%

De twee conclusies die duidelijk het best zijn bijgebleven zijn de sterkere band met het Vlaams Parlement en de duidelijkere identiteit en missie.

Een belangrijker aspect is natuurlijk het feit of de parlementsleden het gevoel hebben dat er iets veranderd is sinds de evaluatie.

TABEL22:GEPERCIPIEERDE VERANDERINGEN NA DE EVALUATIE

	(Helemaal)	Tussen	(Helemaal)	Tot.	
	niet akkoord	beide	akkoord	%	n
	%	%	%	%	
Sinds de evaluatie heb ik veranderingen gezien in de werking van het IST.	34,8%	40,1%	25,1%	100,0%	61
Sinds de evaluatie heb ik veranderingen gezien in de communicatie van het IST naar het Vlaams Parlement.	36,0%	27,4%	36,5%	100,0%	66

In het algemeen heeft een relatief groot deel van de volksvertegenwoordigers veranderingen gezien in zowel communicatie als in de werking van het IST. Een kwart heeft een duidelijke verandering gezien in de werking. Meer dan een derde heeft veranderingen gezien in de communicatie van het IST naar het Vlaams Parlement.

Eén van de directe en meest zichtbare gevolgen van de evaluatie van het toenmalige ViWTA is de naamsverandering. In het algemeen zijn de reacties op de naamsverandering erg positief. Meer dan de helft van de parlementsleden vindt het een verbetering. Slechts 1 op 5 vindt het (helemaal) geen verbetering.

TABEL23: INSCHATTING VAN DE NAAMSVERANDERING

	(Helemaal)	Tussen	(Helemaal)	Tot.	
	niet akkoord	beide	akkoord	%	n
	%	%	%	%	
De naamsverandering van Vlaams instituut voor wetenschappelijk en technologisch aspectenonderzoek (viWTA) naar Instituut voor samenleving en technologie (IST) is een verbetering.	21,0%	23,5%	55,5%	100,0%	72

5.4 Verwachtingen ten aanzien van het IST

Los van de huidige werking en bekendheid gaan we ten slotte in op de verwachtingen die er leven bij de volksvertegenwoordigers ten opzichte van het Instituut voor Samenleving en Technologie. Het IST is immers een parlementaire instelling en is er dus voor de ondersteuning van de parlementsleden.

Er is een ruime meerderheid voor alle taken die voorgesteld worden in de stellingen. De steun voor het IST om deze taken uit te voeren is zelfs nog systematisch gestegen tegenover de vorige bevraging. De eerste taak van het IST volgens de parlementsleden is het ondersteunen van het parlement door middel van rapporten en onderzoek. Bijna even hoog staat het stimuleren van het debat over wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. Dit zijn duidelijk de kerntaken van het IST.

De beleidsaanbevelingen krijgen iets minder steun. 76% vindt dit een taak van het Instituut voor Samenleving en Technologie. Voor nog iets minder parlementsleden moet het IST zich richten op vragen uit het parlement. De volgorde van deze vier taken is exact hetzelfde gebleven als 3 jaar geleden. Toch valt het op dat de steun voor alle taken is gestegen, behalve voor het formuleren van beleidsaanbevelingen. Een deel van de parlementsleden vindt dit blijkbaar te ver gaan. Er werd bij deze bevraging ook een nieuw item toegevoegd over het organiseren van participatieve processen. Dit is een relatief nieuw terrein voor het IST. Ook voor deze taak is er een duidelijke meerderheid, toch krijgt dit de minste steun van de volksvertegenwoordigers.

TABEL24: VERWACHTINGEN TEN AANZIEN VAN HET IST (TUSSEN HAAKJES DE VERDELING VAN DE EERSTE BEVRAGING IN 2005)

	(Helemaal)			Tot.	n
	niet	Tussen	(Helemaal)		
	akkoord	beide	akkoord		
	%	%	%	%	
Het IST moet door middel van rapporten en onderzoek het parlement ondersteunen bij het beleid	2,50% (7%)	6,40% (7%)	91,10% (86%)	100,00%	83
Het IST moet het maatschappelijk debat over wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen stimuleren	3,50% (9%)	5,80% (9%)	90,70% (82%)	100,00%	83
Het IST moet uit haar onderzoek beleidsaanbevelingen genereren	9,80% (11%)	14,00% (14%)	76,20% (75%)	100,00%	83
Het IST moet zich richten op vragen uit het parlement	6,70% (11%)	23,20% (26%)	70,10% (60%)	100,00%	83
Het IST moet het Vlaams Parlement ondersteunen door het organiseren van participatieve processen.	8,40%	24,40%	67,20%	100,00%	83

Naast deze vraag over de taak, werd er ook concreet gevraagd naar vlakken waarop het IST een meerwaarde kan betekenen voor het Vlaams parlement. De parlementsleden zien de rol van het IST vooral als een ondersteunende rol. Veruit het belangrijkste vlak waarop men een meerwaarde ziet voor het IST is dan ook het aanleveren van informatie voor het debat in het parlement over wetenschap en technologie. Verder krijgen ook nog het aanreiken van aanbevelingen en het stimuleren van het publieksdebat opnieuw een meerderheid van de parlementsleden achter zich. Bij deze twee rollen valt het wel op dat de steun ('veel meerwaarde') gedaald is. Bij de tweede stelling werd in 2005 gevraagd naar het aanreiken van adviezen en is dat nu vervangen door het aanreiken van aanbevelingen. Dit zou opnieuw een aanwijzing kunnen zijn van een terughoudendheid van de parlementsleden voor de aanbevelingen, die mogelijk als minder vrijblijvend gepercipieerd worden.

De twee echt actieve rollen 'wetenschap en technologie' op de agenda plaatsen (agendasetting) en actief deelnemen aan het debat in het Vlaams Parlement wordt niet door meerderheid van de parlementsleden gesteund. Bijna één op drie volksvertegenwoordigers ziet zelfs volledig geen meerwaarde in de deelname aan het debat.

TABEL25: MOGELIJKE MEERWAARDE VAN HET IST (TUSSEN HAAKJES DE VERDELING VAN DE EERSTE BEVRAGING IN 2005)

	Geen	Beetje	Veel	Tot.	N
	meerwaarde	meerwaarde	meerwaarde		
	%	%	%	%	
Informatie aanleveren voor het debat in het parlement over wetenschap en technologie	1,00% (1%)	15,60% (20%)	83,40% (79%)	100,00%	83
Aanbevelingen aanreiken voor de besluitvorming rond wetenschap en technologie	2,70% (4%)	34,30% (28%)	63,00% (68%)	100,00%	83
Het stimuleren van het publieksdebat over wetenschap en technologie	4,40% (6%)	43,70% (36%)	51,90% (58%)	100,00%	83
Het debat in het Parlement stimuleren door wetenschap en technologie op de agenda te plaatsen	7,10% (11%)	46,80% (53%)	46,20% (35%)	100,00%	83
Deelname aan het debat in het Parlement	31,10% (32%)	41,50% (35%)	27,40% (33%)	100,00%	83

Het niveau waarop het IST volgens de parlementsleden de meeste meerwaarde kunnen betekenen is duidelijk dat van de commissies. Slechts 1% ziet geen meerwaarde op dit niveau, drie op vier parlementsleden ziet hier een grote meerwaarde. Ook op het niveau van de politieke fracties en het individu zien de respondenten een meerwaarde. Vooral vrouwelijke parlementsleden en parlementsleden met weinig ervaring zien een meerwaarde in initiatieven en activiteiten op individueel niveau.

TABEL26: BESTE NIVEAU WAAROP HET IST MOGELIJKE MEERWAARDE KAN BETEKENEN (TUSSEN HAAKJES DE VERDELING VAN DE EERSTE BEVRAGING IN 2005)

	Geen	Beetje	Veel	Tot.	N
	meerwaarde	meerwaarde	meerwaarde		
	%	%	%	%	
Het niveau van een Commissie	1,40% (1%)	22,40% (20%)	76,30% (79%)	100,00%	83
Het niveau van de politieke fractie	5,70% (7%)	48,20% (50%)	46,10% (43%)	100,00%	83
Het individueel niveau (het parlements lid)	14,40% (10%)	41,90% (48%)	43,70% (42%)	100,00%	83
Het plenair niveau	25,50% (28%)	54,80% (52%)	19,70% (20%)	100,00%	83
Het niveau van het uitgebreid bureau	32,30% (43%)	56,10% (45%)	11,60% (12%)	100,00%	83

De instrumenten die het best geschikt zijn om de meerwaarde van het IST voor het Vlaams Parlement te realiseren is duidelijk de hoorzittingen. 4 op de 5 volksvertegenwoordigers vindt dit hiervoor (helemaal) geschikt. Ook de gedachtenwisselingen worden door meer dan de helft (helemaal) geschikt bevonden. Bij de overige instrumenten is de steun een heel stuk lager. De middagdebatten worden door 1 op 5 als (helemaal) niet geschikt bevonden. Ook de burgerconventie en het festival worden slechts door één derde van de parlementsleden gezien als geschikt om de meerwaarde van het IST voor het Vlaams Parlement te realiseren. Een heel aantal parlementsleden

hebben dan ook nog 'andere' instrumenten aangeduid. De voorstellen die hier geformuleerd worden lopen erg uiteen. Bv.: nieuwsbrief, enquêtes, brochure, persoonlijk contact,...

TABEL27: BESTE INSTRUMENTEN WAARMEE HET IST MOGELIJKE MEERWAARDE KAN BETEKENEN

	(Helemaal)		(Helemaal)	Tot.	N
	niet geschikt	Tussen beide			
	%	%	%	%	
Hoorzittingen	5,6%	14,0%	80,4%	100,0%	83
Middagdebatten	20,3%	37,6%	42,0%	100,0%	83
Gedachtenwisselingen	11,6%	23,8%	64,6%	100,0%	83
Festival (bv.: 'Nano nu')	28,0%	43,5%	28,5%	100,0%	79
Burgerconventie (bv.: Auto en gezondheid)	24,8%	40,5%	34,7%	100,0%	81
Andere	14,3%	25,2%	60,5%	100,0%	38

Ten slotte peilden we ook naar het al dan niet zinvol zijn van een participatie van het publiek en/of de stakeholders in het debat over wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen in de besluitvorming rond deze thema's. Over de participatie van experts en deskundigen is zo goed als iedereen eens dat dit zinvol is. Ook de participatie van de stakeholders en de burgers wordt door een meerderheid als zinvol gezien.

TABEL28: PARTICIPATIE VAN ANDERE ACTOREN AAN HET DEBAT OVER WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN

	% van mensen	aantal	antwoorden
Ja, de participatie van de experts en deskundigen is zinvol	93,0%	77	
Ja, de participatie van de stakeholders is zinvol	80,7%	67	
Ja, de participatie van de burger is zinvol	59,5%	49	
Neen, de publieks- en stakeholdersparticipatie is niet zinvol	2,1%	2	
Tot.	235,4%	83	195

6. Voetnoten

ⁱ Zoals ook in het onderzoek van 2005 blijkt het kijken naar TV-programma's minder goed bij de andere stellingen te horen (factorlading 0,665). Toch nemen we deze stelling mee in de schaal om de vergelijkbaarheid met de vorige bevraging te verzekeren.

ⁱⁱ Deze schaal werd samengesteld door een gemiddelde te nemen van de vier items (van 0 tot 4) en dit te vermenigvuldigen met 25. Dit alles met het oog op vergelijkbaarheid met de vorige dataset.